

Tekoälylinjaus koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toimialojen henkilöstölle / Riktlinjer för AI för personal inom utbildning och småbarnspedagogik

Koulutusvaliokunta / Utskottet för utbildning 12.03.2026 § 22

145/12.00.01/2026

Valmistelija / Beredare: koulutusjohtaja / utbildningsdirektör Tommi Eränpalo, tommi.eranpalo(at)sipoo.fi; erityissuunnittelija / specialplanerare Samira Ouazizi, samira.ouazizi(at)sipoo.fi

Euroopan unionin Artificial Intelligence Act (AI Act) on Euroopan unionin tekoälyasetus ja maailman ensimmäinen laaja, kattava tekoälyä koskeva lainsäädäntökehys. Sen tavoitteena on varmistaa, että EU:ssa käytettävä tekoäly on turvallista, läpinäkyvää ja kunnioittaa perusoikeuksia.

Asetus tuli voimaan 1.8.2024, ja koska kyseessä on EU-asetus, se on suoraan sovellettavaa oikeutta kaikissa jäsenvaltioissa ilman erillistä kansallista täytäntöönpanolakia.

Sääntely ei ole tullut voimaan kokonaisuudessaan kerralla, vaan sitä sovelletaan vaiheittain. Ensimmäisenä, helmikuussa 2025, astuivat voimaan niin sanottuja kohtuuttoman riskin tekoälysovelluksia koskevat kiellot. Elokuussa 2025 sovellettaviksi tulevat yleiskäyttöisiä tekoälymalleja (general purpose AI) koskevat velvoitteet, kuten dokumentaatio- ja avoimuusvaatimukset. Suurin osa muista säännöistä alkaa soveltua elokuussa 2026, ja korkean riskin tekoälyjärjestelmiä koskevat vaatimukset tulevat täysimääräisesti voimaan elokuussa 2027. Vaiheittaisella aikataululla pyritään toimijoille aikaa sopeutua uusiin velvoitteisiin ja rakentaa tarvittavat valvontarakenteet.

Sipoon kunnanhallitus hyväksyi kunnan tekoälypolitiikan kunnan työntekijöiden ohjeeksi tekoälyn käyttöön kokouksessaan 22.9.2025 (Liite 1). Päättös koskee erityisesti generatiivisia tekoälyjärjestelmiä ja asettaa kunnan viranomaisille suuntaviivat tekoälyn vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön kunnallisessa toiminnassa.

Sipoon tekoälypolitiikan mukaan tekoälyä hyödynnetään ensisijaisesti työn tukena, esimerkiksi rutiinitehtävien ja asiantuntijatyön helpottamisessa, eikä sen tarkoitus ole korvata työntekijöitä. Käytön tulee olla eettistä, läpinäkyvää, tietoturvallista ja lainsäädännön mukaista sekä parantaa kuntalaisten palvelukokemusta. Samalla korostetaan riskien tunnistamista ja tekoälyn tuottaman sisällön huolellista tarkistamista, sillä sen käyttöön voi liittyä virheellisen tai vanhentuneen tiedon riskejä.

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toimialojen asiantuntijat yhteistyössä kunnan digihallinnon kanssa ovat valmistelleet tekoälypolitiikan rinnalle tekoälylinjauksen opetus- ja ohjaushenkilöstölle (Liite 2). Tekoälylinjauksen tarkoituksena on luoda selkeät, yhteiset pelisäännöt tekoälyn käytöstä opetuksessa, oppimisessa ja hallinnollisessa työssä.

EU:n tekoälyasetus ja Sipoon kunnan tekoälypolitiikka perustuvat riskiperusteiseen lähestymistapaan, jossa tekoälyjärjestelmät jaetaan eri riskiluokkiin. Vähäisen riskin järjestelmiin ei kohdistu erityisiä velvoitteita. Rajoitetun riskin järjestelmiltä edellytetään esimerkiksi läpinäkyvyyttä, kuten käyttäjien informointia siitä, että he ovat tekemisissä tekoälyn kanssa. Korkean riskin järjestelmät – kuten tietyt terveydenhuollon, koulutuksen tai kriittisen infrastruktuurin sovellukset – joutuvat noudattamaan tiukkoja vaatimuksia muun muassa riskienhallinnasta, dokumentoinnista, tietojen laadusta ja ihmisen suorittamasta valvonnasta.

Kohtuuttoman riskin järjestelmät, kuten tietyt manipulatiiviset tai sosiaaliseen pisteytykseen perustuvat sovellukset, on puolestaan kielletty EU:ssa kokonaan.

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tekoälylinjaus opetus- ja ohjaushenkilöstölle noudattaa samaa lähestymistapaa.

Teknologia kehittyy nopeasti. Uusia tekoälysovelluksia, käyttötapoja ja riskejä syntyy jatkuvasti, jolloin ohjeet vanhentuvat. Samoin lainsäädäntö ja viranomaisohjeistus tarkentuvat tiiviiseen tahtiin. Tekoälylinjausten säännöllinen päivittäminen on näistä syistä perusteltua.

Esittelijä / Föredragande Koulutusjohtaja / Utbildningsdirektör Eränpalo Tommi

Ehdotus / Förslag

Koulutusvaliokunta merkitsee asian tiedoksi.

Utskottet för utbildning antecknar ärendet för kännedom.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Koulutusvaliokunta merkitsi asian tiedoksi.

Utskottet för utbildning antecknade ärendet för kännedom.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Tekoälypolitiikka Sipoon kunta

Liite Bilaga 2 - Tekoälylinjaus opetus- ja ohjaushenkilöstölle

Liite Bilaga 3 - AI-riktlinjer för undervisnings- och handledningspersonalen